

Tekstcriticus Bénédicte Lemmelijn (KU Leuven) omhelst “kritisch niet-weten”

“Geloven is geen ‘wat’,

Het transcendente valt volgens Bénédicte Lemmelijn nooit compleet te (be)grijpen. Ook alle Bijbelverzen, menselijk woorden en dogma's schieten tekort. De Leuvense hoogleraar neemt daarom in *Mijn geloof als bijbelwetenschapper? Een broos en eerlijk antwoord* afscheid van “wat” velen voor waar hebben genomen. Meer dan ooit berust haar innerlijke leven op een bewust beamen “dat” God liefde is, met de L van Bijbel.

Wanneer ze even stilvalt, komt Bénédicte Lemmelijn tot “tegenwoordigheid”, bij zowel zichzelf als het transcendente. Die “leegte” vormt een vindplaats voor “Hij die is”. © HANS AUSLOOS

JORIS DELPORTE / Groeien in zowel kritisch denken als doorleefd geloven is best mogelijk, weet Bénédicte Lemmelijn uit ervaring. Met haar zopas verschenen boek getuigt de vicedecaan open en bijwijlen kwetsbaar over alle denkbeelden die door de jaren heen overboord zijn gegooid. Al zet zij vooral in de verf hoe het fundament aan stevigheid heeft gewonnen, ondanks haar besef dat de Schrift uit gegroeide geschriften bestaat. “Het ‘heilige boek’ van christenen bevat slechts menselijke woorden voor andere stervelingen over een God die onnoembaar blijft”, benadrukt ze. “Exegese en tekstkritiek leren bovendien hoe onze Bijbel de neerslag vormt van ‘vreemd’ cultureel of theologisch gedachtegoed uit meerdere periodes, waaraan verscheidene auteurs over vele eeuwen hebben bijgedragen.”

Is Bijbelwetenschap bevorderlijk voor het geloof van wie die discipline uitoefent?

“Exegeten maken meestal een intellectuele evolutie door waarbij zij de Bijbel alsmaar rationeler benaderen. Finaal houden de meesten aan hun religieuze overtuiging vast, zij het na een uitzuivering. Voor de buitenwacht blijkt dat wetenschappelijke denken over onze traditie evenwel moeilijker te verteren. Tijdens colleges en lezingen is – ook vandaag nog – geregeld enige consternatie merkbaar wanneer ik schud aan de ‘boom van zekerheden’ bij studenten of toehoorders.”

Volgen soms vervelende reacties wanneer u geloofspunten in twijfel trekt?

“Voor een van mijn studentes in Zuid-Afrika conflicteerden deze inzichten met haar vertrouwde beeld van het Woord Gods. In een volle aula interpelleerde ze mij hierover. Tegenstrijdigheden, onwaarschijnlijkheden of literaire onregelmatigheden in de Bijbel blootleggen, achtte zij een bewijs van ongelooft.”

“Wat zij heel uitdrukkelijk heeft verwoord, verneem ik geregeld meer impliciet tijdens lezingen overal te lande. Met dit boek hoop ik – in reactie daarop – aan te tonen hoe enige ontluistering niet hoeft te leiden tot ongelooft. Aan zijn complexe ontstaansgeschiedenis dankt de Bijbel immers een deel van zijn rijkdom.”

U pleit er in het eerste hoofdstuk voor afscheid te nemen van verouderde denkbeelden. “Een likje verf en nieuw behang volstaan niet; wie grondig wil renoveren, moet muren breken”, klinkt het plastisch. Hoezo?

“Wie vertrouwd is met *De Huisdokter* of gelijkaardige televisieprogramma's over renoveren begrijpt meteen waarop ik zinspeel. Zoals verbouwers problemen in een huis beter structureel aanpakken, blijkt het raadzaam de barsten in onze religieuze zekerheden niet haastig te overschilderen.”

“Persoonlijk heb ik die ‘structurele werken’ uitgevoerd. Het stelsel aan overtuigingen waarmee ik als dochter uit een diepgelovig Limburgs diaconiezin naar Leuven ben getrokken, is voor een deel gesloopt. Door lessen exegese, maar evenzeer moraaltheologie of kerkgeschiedenis zijn